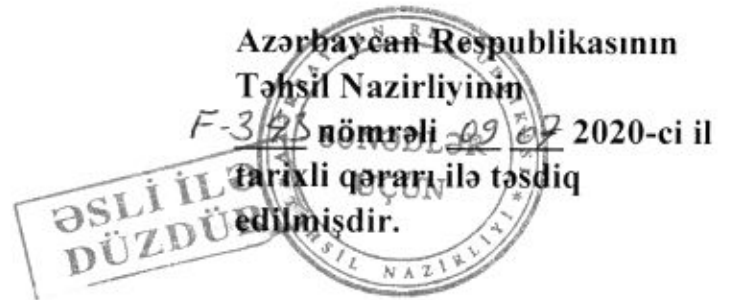

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

**BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNİN (ƏSAS (BAZA) ALİ TİBB TƏHSİLİNİN)
İXTİSAS ÜZRƏ**

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 050403 - Davamlı inkişafın idarə edilməsi

BAKALAVRIAT SƏVİYYƏSİNİN 050403 - Davamlı inkişafın idarə edilməsi İXTİSASI ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMINI

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bakalavriat səviyyəsinin **“050403 - Davamlı inkişafın idarə edilməsi”** ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) **“Təhsil haqqında”** Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına, eləcə də **“Ali təhsilin bakalavriat (əsas (baza ali) tibb təhsili) səviyyəsi üzrə ixtisasların (proqramların) Təsnifatı”**na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. Təhsil Proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:
 - İxtisas üzrə məzunun kompetensiyalarını, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə təlim və öyrənmə metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktura və kadr potensialına olan tələbləri, tələbənin təcrübə keçmə, işə düzəlmə və təhsilini artırma imkanlarını müəyyənləşdirir;
 - Tələbələrə və işəgötürənləri məzunların əldə etdiyi bilik və bacarıqlar, eləcə də təlim nəticələri bərədə məlumatlandırmaq;
 - Təhsil Proqramı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı bu prosesə cəlb olunan ekspertləri məlumatlandırmaq.
- 1.3. Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və **“050403 - Davamlı inkişafın idarə edilməsi”** ixtisası üzrə bakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.4. Tələbənin 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır (xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla). Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükün 50%-dən çox olmamalıdır. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq həftəlik yükün həcmi dəyişdirilə bilər.

2. Məzunun kompetensiyaları

- 2.1. *Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı ümumi kompetensiyalara yiyələnəlməlidir:*
 - İxtisası üzrə Azərbaycan dilində şifahi və yazılı kommunikasiya bacarıqlarına;
 - İxtisası üzrə ən azı bir xarici dildə kommunikasiya bacarıqlarına;
 - Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli biliklərə, milli dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma qabiliyyətlərinə;
 - Milli dövlətimizin qarşılaşdığı təhdidləri və çağırışları müəyyən etmə bacarıqlarına;
 - İş yerində informasiya texnologiyalarından istifadə etmək qabiliyyətinə;
 - Komandada iş, problemin həllinə ortaq yaşamaq qabiliyyətinə;

- Yeni şəraitə uyğunlaşmaq, təşəbbüs irəli sürmək qabiliyyətinə və uğur qazanmaq iradəsinə;
- Məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək qabiliyyətinə;
- Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatı təhlil etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarıqlarına;
- Peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək, gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirilmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq qabiliyyətinə;
- Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyətə, eləcə də vətəndaş şüuru və etik yanaşmaya, həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığına;
- Bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığına.
- Mürəkkəb sistemləri təhlil etmək, əlaqələri aşkarlayıb dərk etmək, müxtəlif sahələrdə və fərqli səviyyələrdə sistemlər arasında əlaqə prinsiplərini dərk etmək, qeyri-müəyyən şəraitdə fəaliyyət göstərmək (sistemli düşüncə kompetensiyası).
- Gələcəyin (mümkün, ehtimal edilən və arzu olunan) fərqli variantlarını dərk etmək və qiymətləndirmək qabiliyyəti, gələcək haqqında aydın fikir formalaşdırmaq, fəaliyyətin mümkün nəticələrini qiymətləndirmək, risk və baş verən dəyişiklikləri nəzərə almaq (proqnostik kompetensiya).
- Yerli və daha yüksək səviyyələrdə davamlılığın təmini və yüksəldilməsinə yönəldilmiş novator qərarların kollektiv işlənməsi və gerçəkləşdirilməsi bacarığı (strateji baxış kompetensiyası).
- Başqalarından öyrənmək, digərlərinin tələbatlarını, fikirlərini və hərəkətlərini anlamaq (empatiya) qrupda yaranan konfliktləri həll etmək, problemlərin həllinə yönəlik kollektiv və çoxtərəfli əməkdaşlıqda iştirak (kollektiv iş kompetensiyası).
- Qəbul edilmiş norma, yanaşma və fikirləri təhlil etmək, öz baxışlarını və fəaliyyətini kritik qiymətləndirmək, davamlı inkişaf məsələləri ilə bağlı diskussiyalarda öz mövqeyini müdafiə etmək (kritik düşüncə kompetensiyası).
- Cəmiyyətdə öz rolunu kritik qiymətləndirmək (özünüdərk etmə kompetensiyası).
- Mürəkkəb problemlərin həlli məqsədilə problemə yönəlik fərqli yanaşmalardan istifadə bacarığı, sadalanan kompetensiyalar əsasında kompleks və ədalətli qərarların qəbulu (problemin kompleks həlli kompetensiyası).
- Fərqli baxış və yanaşmaların dərk edilməsi və kompleks təhlili, geniş inteqrasiya və dünyada artan müxtəlifliyin fərqli perspektivlərinin ümumiləşdirilməsi (multikultural yanaşma və açıqlıq).
- Sahələrarası yanaşmaların formalaşdırılması və qərarların qəbulu bacarığı (sahələrarası kommunikasiya).

2.2. *Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına yiyələnməlidir:*

- Dövlət idarəçiliyinin inkişaf mərhələləri və bu istiqamətdəki düşüncə məktəblərini bilmək; dövlət idarəetməsinin təşkili prinsiplərini və innovativ texnologiyalarını bilmək; dövlət xidməti təşkilatlarının xüsusiyyətlərini, səmərəliliyinin yüksəldilməsi yollarını bilmək; dövlət təşkilatlarında fəaliyyətin planlaşdırılması metodlarını, məqsədlərin müəyyənəlməsi prinsiplərini, xidmətdə nəticəyönlülüyünün qiymətləndirilməsini bacarmaq. (PK-1)
- İqtisadi nəzəriyyənin əsaslarını, müəssisə və fərd səviyyəsindəki davranışları, əsas sosial-iqtisadi göstəriciləri, problemləri və prosesləri bilmək; (PK-2)
- Fərqli rəqabət sistemlərindəki bazarların xüsusiyyətlərini, müxtəlif bazar tiplərində firmaların fəaliyyət mexanizmini, qarşılıqlı əlaqələrin fərqli sənarilərini bilmək; (PK-3)
- Makroiqtisadi terminologiyayı tam şəkildə mənimsəmək, açıq iqtisadiyyatı təhlil edə bilmək və nəzəri modellərdən istifadə etməklə təkliflər irəli sürməyi bacarmaq; (PK-4)
- Riyazi üsullar, kəmiyyət və hesablama metodları üzrə bacarıqlara malik olmaq və bu üsul və metodlardan istifadə etməklə optimal qərarlar verə bilmək. (PK-5)
- İşində ümumi porifilli və ixtisaslaşdırılmış proqram təminatından (Excel, Word, Power Point, Photoshop və ya analitik proqramlardan hər hansı biri ilə (SPSS, Stata, Python kimi proqramlarla) işləmək, sadə analizləri eməyi bacarmalı; (PK-6)
- İqtisadi məlumatların təhlili və sistemləşdirilməsi üçün statistik biliklərə sahib olmaq, kəmiyyət və keyfiyyət məlumatlarını toplamaq, təhlil etmək və proqnozlaşdırmanı bacarmaq; (PK-7)
- İdarəetmənin əsas anlayışlarını və nəzəriyyələrini əhatə edərək möhkəm təməl yaratmaq, idarəetməni formalaşdıran, yenidən şəkilləndirən faktorları və idarəetmə prinsiplərini, yenilənmiş idarəetmə bacarıqlarını, təşkilati mədəniyyət göstəricilərini bilmək, idarəetmədəki və təşkilatdakı mövcud problemləri qavrama və həlli yollarını təklif etmək ilə bağlı biliklərə sahib olmaq; (PK-8)
- İdarəetmə və təşkilatla bağlı baza səciyyəli biliklərə, təşkilatın missiyası, niyyəti, məqsədi və strategiyasını müəyyən etməyə yiyələnmə və IV sənaye inqilabı dövrünün qeyri-müəyyənliklərini bilmək, münaqişəli situasiyaların qarşısını almağı və onları həll etməyi, ixtisas üzrə məlumatları analitik və sisteməlik şəkildə təhlil edə bilmək üçün lazımı biliklərə sahib olmaq; (PK-9)
- Vaxtın effektiv idarə edilməsini, stres menecmentini, kreativ, tənqidi və analitik düşüncə formalarını bilməli, problem həll etmə və qərarvermə texnikalarına, natiqlik bacarıqlarına sahib olmalı, eləcə də komanda işinin qurulmasını bilməli; liderlik prinsiplərini anlamalıdır; (PK-10)
- Başqalarından öyrənmək, digərlərinin tələbatlarını, fikirlərini və hərəkətlərini anlamaq (empatiya), qrupda yaranan konfliktləri həll etmək, problemlərin həllinə yönəlik kollektiv və çoxtərəfli əməkdaşlıqda iştirak; (PK-11)

- Davamlı və inklüziv inkişafın müasir dövlət idarəciliyinin başlıca prioritetlərindən olmasını bilmək; dövlətin hərtərəfli inkişafını və bütün ölkə vətəndaşlarının rifahını yüksəldilməsini təmin edən inklüziv inkişaf göstəricilərini bilmək; beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən aparılan müqayisəli təhlilləri araşdırma bilmək; davamlı inklüziv inkişafın monitorinqi, planlaşdırılması və idarəedilməsi sahəsində bilik və bacarıqlara yiyələnmək.(PK-12)
- Fərqli baxış və yanaşmaların dərk edilməsi və kompleks təhlili, geniş integrasiya və dünyada artan müxtəlifliyin fərli perspektivlərinin ümumiləşdirilməsi; .(PK-13)
- Qəbul edilmiş norma, yanaşma və fikirləri təhlil etmək, öz baxışlarını və fəaliyyətini tənqidi qiymətləndirmək, davamlı inkişaf məsələləri ilə bağlı diskussiyalarda öz mövqeyini müdafiə etmək; .(PK-14)
- İnkişaf anlayışı və ölkə, ərazilərin hazırkı və gələcək inkişafının qiymətləndirilməsini bilmək; İnsan potensialının formalaşması siyasətini bilməli, biliyə əsaslanan inkişafın və texnoloji nailiyyətlərin qiymətləndirilməsi bacarığına yiyələnməli; İnsan inkişafı və ekoloji sivilizasiya naminə iqtisadi, sosial və təbii ətraf mühitin idarə edilməsi bacarıqlarına yiyələnməli; Davamlı insan inkişafını qiymətləndirən əmsalları və göstəricilərin hesablanması bilmək. (PK-15)
- Tədbirlərin reallaşdırılmasını şərtləndirən norma və prinsipləri dərk etmək və kritik qiymətləndirmək bacarığı, maraqlar toqquşması, ziddiyyətlər, qeyri-müəyyən informasiya şəraitində, kompromissin əldə olunması zərurəti yarandığında davamlı inkişafın əhəmiyyəti, prinsip, məqsəd və vəzifələrini təhlil etmək qabiliyyəti; (PK-16)
- Davamlı İnkişaf Məqsədləri və insan hüquqları ilə bağlı bilikləri əldə etmək; BMT və insan hüquqları ilə bağlı bilikləri əldə etmək; Davamlı inkişaf məqsədləri və beynəlxalq əməkdaşlıq təcrübəsini bilmək; İnsan hüquqlarını insan inkişafı baxımından öyrənmək; Korporativ sosial məsuliyyətli siyasəti formalaşdıran amilləri öyrənmək. (PK-17)
- Davamlı inkişafın təmin olunması sahəsində mürəkkəb problemlərin həlli məqsədilə fərqli problemə yönəlik yanaşmalardan istifadə bacarığı, sadalanan kompetensiyalar əsasında davamlı inkişafa şərait yaradan kompleks və ədalətli qərarların qəbulu; (PK-18)
- İnsan resurslarından səmərəli istifadə etməyə və kollektivdə əlverişli sosioloji-psixoloji mühit yaratmağa yiyələnməli; Karyera barədə ilkin anlayışları, karyera inkişaf fəaliyyətlərini, iş müəssisəsinə hazırlıq prosedurlarını və müəssisə texnikalarını bilməli, karyera yol xəritəsinin tərtib olunmasını və texnikaları, iradə, motivasiya və pozitiv düşüncə, işgüzar etika, iş axtarma strategiyaları, eləcə də iş üçün müraciət qaydalarını, peşəkar CV, rezume, istək və tövsiyə məktublarının hazırlanmasını bacarmalıdır. (PK-19)
- Dövlət qulluğu anlayışı, onun vəzifələri və prinsiplərini bilmək; Dövlət qulluğunun idarəetmə orqanlarını və onların təsnifatı mənimsəmək; dövlət qulluğu vəzifəsi və dövlət orqanlarında vəzifələrin təsnifatı, dövlət qulluğunun qanunvericilik bazasını bilmək; dövlət idarəciliyində və qulluğunda etikanı və davranışları bilmək; dövlət qulluğu sisteminin inkişafı məqsədilə institusional quruculuq, kadr siyasəti, dövlət qulluqçularının

rotasiyası, onların peşəkarlığının və fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması, dövlət qulluğunda səriştə (kompetensiya) və mütərəqqi motivasiya (həvəsləndirmə) modellərinin tətbiqi bacarıqlarına yiyələnmək. (PK-20)

- Cəmiyyətin inkişafında idarəetmə texnologiyalarının rolunu bilmək; Sinergetik, komplementar və kompensasyon texnologiyalar kompleksinin davamlı inkişafın idarə edilməsinə və inklüziv cəmiyyətin formalaşması prosesində tətbiqini bacarmaq (PK-21)
- Regional davamlı inkişafın planlaşdırılması, idarə edilməsi və monitorinqi ilə bağlı baza biliklərini bilmək; regional problemləri bilmək; ərazi və sahə idarəedilməsinin planlaşdırılması və idarəedilməsi bacarıqlarına yiyələnmək; regional davamlı inkişafı təmin edən amilləri müəyyənləşdirmək; regional davamlı inkişafın monitorinqini apara bilmək. (PK-22)
- Yerli və daha yüksək səviyyələrdə inkişafın təmini və yüksəldilməsinə yönəldilmiş novator qərarların kollektiv işlənməsi və gerçəkləşdirilməsi bacarığı; (PK-23)
- Gələcəyin (mümkün, ehtimal edilən və arzu olunan) fərqli variantlarını dərk etmək və qiymətləndirmək qabiliyyəti, gələcək haqqında aydın fikir formalaşdırmaq, fəaliyyətin mümkün nəticələrini qiymətləndirmək, riskləri və baş verən dəyişiklikləri nəzərə almaq; (PK-24)
- Mürəkkəb sistemləri təhlil etmək, əlaqələri aşkarlayıb dərk etmək, müxtəlif sahələrdə və fərqli səviyyələrdə sistemlər arasında əlaqə prinsiplərini dərk etmək, qeyri-müəyyən şəraitdə fəaliyyət göstərmək; davamlı inkişafda riskləri müəyyən etmək və qiymətləndirmək(PK-25)

3. Təhsil Proqramının strukturu

- 3.1. **“050403 - Davamlı inkişafın idarə edilməsi”** ixtisası üzrə Təhsil Proqramı 240 (4 il) AKTS kreditindən ibarətdir. Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüşdürülür:

Cədvəl 1

Fənlərin sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
Ümumi fənlər		30
1	Azərbaycan tarixi <i>Bu fənn ən qədim dövrlərdən başlayaraq müasir dövrədək Azərbaycan xalqının keçdiyi tarixi inkişaf yolunun mərhələlərini ardıcılıqla öyrənir. Tələbələrımızdə vətənpərvərlik hissini aşılamaq üçün bütün tarixi mərhələlərdə yaranmış dövlətlərin siyasi tarixi, ayrı-ayrı şəxsiyyətlərin</i>	5

	<i>qəhrəmanlıq nümunələri tarixi faktlar əsasında şərh olunur. Tarixi keçmişimizdən yararlanmaqla yanaşı əsas məqsəd tələbələrdə geniş dünyagörüşünün, vətən sevgisinin, tarixi hadisələri analitik təhlil etmə qabiliyyətinin və hadisələrdən, siyasi proseslərdən düzgün nəticə çıxarmaq qabiliyyətini formalaşdırmaqdan ibarətdir.</i>	
2	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya <i>Bu fənn cərcivəsində tələbələrə Azərbaycan dilində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.</i>	4
3	Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya <i>Bu fənn cərcivəsində tələbələrə ixtisası üzrə xarici dillərdən birində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı, şifahi və yazılı bacarıqların aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.</i>	15
4	Seçmə fənlər (Seçmə fənlər ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçmə fənlərə əlavələr edilə bilər.)	6
4.1	Fəlsəfə	3
	Sosiologiya	
	Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları	
	Məntiq	
	Etika	
	Multikulturalizmə giriş	
4.2	İnformasiya texnologiyaları (ixtisas üzrə)	3
	İnformasiyanın idarə edilməsi	
	Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş	
	Politoloqiya	
İxtisas fənləri		120
5	Dövlət idarəçiliyi nəzəriyyəsi <i>Dövlət idarəçiliyinin inkişaf mərhələləri və bu istiqamətdəki düşüncə məktəblərini, dövlət idarəçiliyinin təşkili prinsiplərini, dövlət təşkilatlarında fəaliyyətin planlaşdırılması metodlarını öyrədir.</i>	8
6	İqtisadiyyatın əsasları <i>Əsas iqtisadi anlayışları, mikroiqtisadiyyatın əsaslarını, makroiqtisadiyyatın əsaslarını, beynəlxalq və intellektual iqtisadiyyatın əsaslarını öyrədir.</i>	6
7	İdarəetmədə riyazi üsullar <i>Xətti cəbrin əsaslarını, Xətti cəbrin iqtisadi-sosial proseslərin öyrənilməsində tətbiqini (balanslar), analitik həndəsənin əsaslarını, qrafiki təhlili aparmağı, tələb və təklif əyrisini, ehtimal nəzəriyyəsi və riyazi statistikanın əsaslarını öyrədir.</i>	8
8	İdarəetmədə informasiya texnologiyaları	8

	<i>Bu fənn gələcək mütəxəssislərə müasir informasiya proseslərinin həyata keçirilməsində istifadə olunan üsul və vasitələr haqqında geniş məlumat verir, iqtisadi proseslərin ayrılmaz tərkib hissəsi olan yeni informasiya və İnternet texnologiyaları üzrə müasir bilikləri aşılayır.</i>	
9	İnklüziv inkişafın idarə edilməsi <i>İnklüziv inkişafın xüsusiyyətləri və əsas göstəricilərini, inklüziv inkişaf prosesinin davamlılığını səciyyələndirən indikatorları, inklüziv inkişafın idarə edilməsində müasir texnologiyaları, Azərbaycanın inklüziv inkişaf perspektivləri öyrədilir.</i>	10
10	Statistika <i>Bu fənn keyfiyyətə müəyyən edilmiş kütləvi sosial-iqtisadi hadisə və proseslərin kəmiyyət tərəfini, onların tərkibini, bölgüsünü, konkret məkan və zaman şəraitində mövcud qarşılıqlı asılılıqlarını və qanunauyğunluqlarını öyrənir.</i>	6
11	Menecment <i>Bu fənn menecmentin əsas funksiyalarını, menecerlərin rollarını, təşkilati quruluşları və onların hər birinin üstün və mənfi cəhətlərini, liderlik növlərini öyrənir, təşkilatlardakı qrup və komanda dinamikasını, təşkilat mədəniyyətini, müxtəlifliyin faydalarını tədqiq edir.</i>	7
12	Davamlı inkişafın əsasları <i>Davamlı inkişafın müasirliyi, əhəmiyyəti, əsas və prioritet göstəricilərini, davamlı inkişaf konsepsiyasının yaranma tarixinin əsas mərhələlərini, davamlı inkişafın əsas indikatorlarını öyrədir.</i>	10
13	İnsan inkişafı və ekoloji sivilizasiyanın əsasları <i>İnkişaf anlayışı və ölkə, ərazilərin hazırkı və gələcək inkişafının qiymətləndirilməsini, insan potensialının formalaşması siyasətini, biliyə əsaslanan inkişafın və texnoloji nailiyyətlərin qiymətləndirilməsini, davamlı insan inkişafını qiymətləndirən əmsalları və göstəricilərin hesablanması, iqtisadi göstəricilərin aydınlaşdırılması, gəlir bərabərsizliyinin qiymətləndirilməsi, onun dinamikasının müəyyən edilməsi, digər ölkələrlə müqayisəli təhlilin aparılmasını öyrədir.</i>	8
14	Davamlı inkişafın hüquqi əsasları <i>Davamlı inkişafın hüquqi tənzimlənməsinin mənbələrini, davamlı inkişaf sahəsində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyini, davamlı inkişaf hüquqi tənzimlənməsinin prinsiplərini, BMT və insan hüquqlarını öyrədir.</i>	6
15	Davamlı inkişaf məqsədləri və beynəlxalq əməkdaşlıq <i>Davamlı inkişaf məqsədlərini və beynəlxalq əməkdaşlıq təcrübəsini, kompetensiyalar əsasında davamlı inkişafa şərait yaradan kompleks və ədalətli qərarların qəbulunu, global iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə</i>	6

	<i>üzrə beynəlxalq anlaşmaları, beynəlxalq demoqrafik proqramları öyrədir.</i>	
16	Dövlət qulluğu <i>Dövlət və bələdiyyə qulluğu anlayışını, onun vəzifələri və prinsiplərini, dövlət qulluğunun idarəetmə orqanlarını və onların təsnifatını, vəzifələrin təsnifatı, dövlət qulluğu sisteminin inkişafı məqsədilə institusional quruculuq, kadr siyasəti, dövlət qulluqçularının rotasiyası, onların peşəkarlığının və fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması, səriştə (kompetensiya) və mütərəqqi motivasiya (həvəsləndirmə) modellərini öyrədir.</i>	6
17	İnsan resurslarının idarə olunması <i>İnsan resurslarından səmərəli istifadə etməyə və kollektivdə əlverişli sosioloji-psixoloji mühit yaratmağı, karyera barədə ilkin anlayışları, karyera inkişaf fəaliyyətlərini, iş müəssisəsinə hazırlıq prosedurlarını, iş axtarma strategiyaları, eləcə də iş üçün müraciət qaydalarını öyrədir.</i>	8
18	Müasir idarəetmə texnologiyaları <i>Cəmiyyətin inkişafında idarəetmə texnologiyalarını, sinergetik, komplementar və kompensasyon texnologiyalarını və davamlı inkişafın idarə edilməsi və inklüziv cəmiyyətin formalaşması prosesində tətbiqini öyrədir.</i>	8
19	Regional davamlı inkişafın idarə edilməsi <i>Cəmiyyətin inkişafında idarəetmə texnologiyalarını, sinergetik, komplementar və kompensasyon texnologiyalarını və davamlı inkişafın idarə edilməsi və inklüziv cəmiyyətin formalaşması prosesində tətbiqini öyrədir.</i>	6
20	Davamlı inkişafda risklərin idarə olunması <i>Davamlı inkişaf sahəsində risklərin mahiyyəti, növləri, yaranma mənbələrini və funksiyalarını, risklərin təhlili nəzəriyyəsini, tətbiqini, riskin ölçülməsi göstəricilərini və riskin qiymətləndirilməsini öyrədir.</i>	6
21	Mülki müdafiə <i>Bu fənn çərçivəsində müxtəlif global FH-rın sürətlə artdığı müasir dövrdə insanın ətraf mühitində təhlükəsizliyinə və sağlamlığının qorunmasına yönəldilmiş qaydalar tədris olunur. Bu fənn həmçinin zərərli amillərin aşkara çıxarmasını və eyniləşdirməsini, insanın mühavizəsinin metod və vasitələrini, zərərli və təhlükəli amillərin minimum dərəcəyə qədər azaldılması yollarını, sülh və müharibə dövrü baş verən qəza hallarının, fəlakətlərin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün tədbirlərin görülməsi ilə bağlı məsələləri əhatə edir.</i>	3

...	Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər¹ <i>Burada olan fənlər hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada müəyyən edilir və həmin ixtisasın tədris planında əksini tapır.</i>	60
Təcrübə		30
1	Karyera planlaması	5
2	Yumşaq bacarıqlar (Soft skills)	9
3	Sərt bacarıqlar (Hard skills)	10
4	İstehsalat təcrübəsi / layihə	6
CƏMİ		240

4. Tədris və öyrənmə

- 4.1. Tədris və öyrənmə mühiti elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil proqramında nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.
- 4.2. Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn, müəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır.
- 4.3. Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi universitetin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 4.4. Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək tədris və öyrənmə metodlarına aşağıdakıları nümunə olaraq göstərmək olar:
 - mühazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
 - təqdimatlar və müzakirələr, debatlar;
 - müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
 - layihələr;
 - problemlərə əsaslanan tədris;
 - sahə işləri;
 - rol oyunları;
 - hesabatlar;

¹ Bu fənlər professor-müəllim heyətinin təcrübəsi, tədqiqat infrastruktur, yerli və beynəlxalq iş imkanları nəzərə alınaraq ali təhsil müəssisəsi tərəfindən təklif edilir. Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər tələbələr üçün seçmə xarakteri daşmalı, eləcə də tələbələrin xarici mübadilə proqramlarında iştirakına şərait yaratmalıdır.

- qrup qiymətləndirməsi;
- ekspert metodu;
- video və audio konfrans texnologiyaları;
- video və audio mühazirələr;
- distant təhsil;
- simulyasiyalar;
- və s.

Qeyd: sadalanan metodlar ixtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçilə və (və ya) dəyişdirilə bilər.

- 4.5. Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.
- 4.6. Təhsil proqramı tələbələrin müstəqilliyini dəstəkləməli və ömürboyu təlim konsepsiyasını inkişaf etdirməlidir. Təhsil prosesinin sonunda tələbə hər hansı istiqamətdə müstəqil işləyə bilməli və təhsilini ömürboyu davam etdirməyi bacarmalıdır.

5. Qiymətləndirmə

- 5.1. Qiymətləndirmə elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələrin gözlənilən təlim nəticələrini əldə etmələri səmərəli şəkildə ölçülə bilinsin. Bu, əldə olunan irəliləyişi monitorinq etməyə, təhsil proqramlarının nəticələrinə hansı dərəcədə nail olunduğunu qiymətləndirməyə, eləcə də tələbələrlə fikir mübadiləsinə şərait yaratmağa və təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi üçün ilkin şərtlərin formalaşdırılmasına yardım etməlidir.
- 5.2. Qiymətləndirmə üsulları müvafiq sənədlərdə (məsələn, fənn proqramında, sillabusda və s.) təsvir edilməli və hamı üçün açıq olmalıdır (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.).
- 5.3. Qiymətləndirmə üsulları innovativ tədris təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Qiymətləndirmə üsullarının müntəzəm şəkildə yenilənməsi ali təhsil müəssisəsinin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 5.4. Tədris prosesində fərqli qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməlidir. Bu üsullar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək qiymətləndirmə üsullarına nümunələr:
 - yazılı tapşırıqlar;
 - bilik və bacarıqlara dair testlər, kompyuter əsaslı testlər;
 - şifahi təqdimatlar;
 - sorğular;
 - açıq müzakirələr;
 - praktika hesabatları, sahə işləri hesabatları;
 - praktikada, laboratoriyada müşahidələrə əsasən bacarıqların qiymətləndirilməsi;
 - layihə işlərinə dair hesabatlar;
 - portfolionun qiymətləndirilməsi;
 - frontal sorğu;

- qrup şəklində və özünü qiymətləndirmə;
- və s.

Qeyd: *sadalanən üsullar fənnin spesifikasiyasından asılı olaraq seçilə və (və ya) dəyişdirilə bilər.*

- 5.5. Təlim nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar aydın müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsaslanmalıdır və təhsil müddətində tələbənin əldə etdiyi bilik, bacarıq və qabiliyyət səviyyəsini düzgün və etibarlı şəkildə müəyyən etməyə imkan verməlidir. Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi zamanı müəllimlər şəffaflıq, qərəzsizlik, qarşılıqlı hörmət və humanistlik prinsiplərini rəhbər tutmalıdırlar.
- 5.6. Tələbələrə müəllimlərlə/qiymətləndiricilərlə təhsillərinin bütün aspektlərini, o cümlədən qiymətləndirmə prosesini müzakirə etmək imkanı verilməlidir. Ali təhsil müəssisəsi müvafiq qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirmə prosesi, yaxud qiymətlə bağlı apelyasiya prosedurlarını müəyyən etməlidir.
- 5.7. Akademik etika təhsil prosesində önəmli yer tutur. Tələbələrə akademik dürüstlüyə riayət etmək, plagiarizm problemini anlamaq öyrədilir. Onlar intellektual əməyin əqli mülkiyyət hüquqları barəsində məlumatlandırılmalıdırlar.

6. Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri

- 6.1. Təhsil proqramının təlim nəticələri, eləcə də hər bir fənnin təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin sillabusunun hazırlanması ali təhsil müəssisəsinin/akademik heyətin səlahiyyətindədir.
- 6.2. Təlim nəticələri hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən Əlavə 1-dəki formaya uyğun olaraq müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələri matrisində (Əlavə 2) fənlərlə təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.
- 6.3. Təhsil Proqramının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən nəzəri və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədilə fənlərin sillabusları müntəzəm şəkildə yenilənməlidir.

7. İnfrastruktur və kadr potensialı

- 7.1. **“050403 - Davamlı inkişafın idarə edilməsi”** ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinet və laboratoriyalar, kompüter sinifləri, emalatxanalar və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır. Təhsilənlərin ali təhsil müəssisəsinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına, axtarış sistemlərinə çıxışı təmin edilməlidir.
- 7.2. Ali təhsil müəssisələrinin professor-müəllim heyəti, bir qayda olaraq, elmi dərəcəyə malik olur. Digər dövlət, yaxud özəl müəssisələrdən və/və ya digər müvafiq təşkilatlardan gələn yüksək ixtisaslı mütəxəssislər, həmçinin müvafiq ixtisas qrupu üzrə minimum magistr dərəcəsinə sahib olan şəxslər də tədrisə cəlb oluna bilərlər.

8. Təcrübə

- 8.1. Təcrübə tələbənin nəzəri biliklərinin praktikada tətbiqi, eləcə də peşə bacarıqlarının gücləndirilməsi baxımından önəmlidir. İxtisasın xüsusiyyətlərindən asılı olaraq təcrübənin təşkili qaydaları ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən oluna bilər.
- 8.2. Təcrübə özəl şirkətdə, dövlət müəssisəsində, tədqiqat laboratoriyasında (eləcə də universitet, AMEA, özəl yerli, yaxud beynəlxalq təşkilat və şirkətlər və s.) təşkil oluna bilər.
- 8.3. Təcrübə prosesindən maksimal fayda əldə etmək məqsədilə proses aşağıdakı kimi 4 mərhələdə təşkil oluna bilər: 1) tələbə karyera planlaşdırılmasını doğru tərtib etməyi öyrənməli, 2) eləcə də yumşaq və 3) sərt bacarıqlara yiyələnməli, 4) müəssisə və təşkilatlarda təcrübə keçməli və ya onlardan daxil olan sifariş layihəsini yerinə yetirməlidir.
- 8.4. Tələbənin karyera planlaması və yumşaq bacarıqlar fənnlərini mənimsəməsi ona təhsil müddətində özünüinkişaf və fərsətlərin dəyərləndirməsinə imkan yaradacaq. Belə ki, "Karyera planlaması" fənni üzrə kursu mənimsəməklə tələbələr karyera barədə ilkin anlayışları, təhsil müddətində dəyərləndirilməli olan karyera inkişaf fəaliyyətlərini biləcəkdir; karyera yol xəritəsinin tərtib olunmasını və texnikaları, iradə, motivasiya və pozitiv düşüncə, işgüzar etika, iş axtarma strategiyaları, eləcə də iş üçün doğru müraciət qaydalarını, peşəkar CV, rezume, istək və tövsiyə məktublarının hazırlanmasını bacaracaq; iş müə sahibsinə hazırlıq prosedurlarını və müə sahibə texnikalarını anlayacaqdır. "Yumşaq bacarıqlar" fənni sayəsində isə tələbə vaxtın effektiv idarə edilməsini, stress menecmentini, kreativ, tənqidi və analitik düşüncə formalarını biləcəkdir; problem həll etmə və qərarvermə texnikaları, ictimaiyyət qarşısında çıxış, səlis nitqin inkişaf yolları, bədən dili və doğru təqdimat qaydalarını, eləcə də komanda işinin qurulmasını bacaracaq; liderlik haqqında prinsipləri anlayacaqdır. Sərt bacarıqlar" fənni tələbələrə iş dünyasında ən çox istifadə edilən excel alətlərindən, layihələrin idarə edilməsində proqram təminatlarından səlis istifadəni bacaracaq; iş həyatında şifahi və yazılı kommunikasiya qaydalarını biləcəkdir; rəqəmsal savadlılıq istiqamətindəki əsas nüansları anlayacaq, şəxsi brendin qurulması yollarını biləcəkdir.
- 8.5. Təcrübəni təşkilə iki formada təklif olunacaqdır. Belə ki, tələbələr şirkət və qurumlarda təcrübə imkanlarını araşdıracaq və müsbət dəyərləndirilən tələbələr qarşı tərəfin razılıq sənədlərini universitetə təqdim edəcəkdir. Təhsil müddətində mənimsənilmiş karyera planlaması, sərt və yumşaq bacarıqlar sayəsində iş dünyasında uğur qazanma ehtimalları yüksək olacaqdır. Təcrübədən öncə ali təhsil müəssisəsi və təcrübə təşkil olunacaq şirkət/müəssisə/laboratoriya müqavilə imzalanmalıdır. Eyni zamanda, tələbənin fərdi müraciəti əsasında onun ixtisasına uyğun digər şirkət/müəssisə/laboratoriyada, o cümlədən xaricdə təcrübə keçməsinə icazə verilir. Müqavilədə şərtlər, tələbələrin hüquq və öhdəlikləri və digər zəruri təfərrüatlar əks olunur.
- 8.6. Təcrübənin təşkili barəsində ikinci forma isə tələbələrin iş dünyasından daxil olan sifariş layihələrinin icra olunmasıdır. Belə ki, şirkət və qurumlarda ehtiyac duyulan araşdırmalar, təkmilləşmə imkanları, problemlərə həll yolları tələbə və mentor müəllimlərin birgə fəaliyyəti ilə təhlil ediləcək və layihə şəklində sifarişçilərə təqdim ediləcəkdir.

- 8.7. Təcrübənin qiymətləndirilməsi təqdim olunmuş layihənin dəyərləndirilməsindən sonra iş dünyası nümayəndələri tərəfindən həyata keçiriləcəkdir.

9. Məşğulluq və ömürboyu təhsil

- 9.1. **“050403 - Davamlı inkişafın idarə edilməsi”** ixtisası üzrə Təhsil Proqramının məzunları mərkəzi və yerli dövlət idarəetmə orqanlarında, yerli şünüidarəetmə orqanlarında, yerli və regional mərkəzlərdə, təşkilatı-hüquqi formasından asılı olmayaraq ictimai əhəmiyyətli qurum və şirkətlərdə, beynəlxalq təşkilatlarda, mövcud qaydalara riayət edilməklə müxtəlif elm və təhsil müəssisələrinin müvafiq bölmələrində və peşə-ixtisasına uyğun strukturlarda işləyə bilərlər.
- 9.2. Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramının məzunlarının məşğulluquna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə dair məlumatları öz veb sahifəsində yerləşdirməlidir.
- 9.3. **“050403 - Davamlı inkişafın idarə edilməsi”** ixtisası üzrə Təhsil Proqramının məzunları təhsillərini “İqtisadiyyat və idarəetmə” ixtisasları qrupuna daxil olan bütün Magistr proqramlarında davam etdirə bilərlər.
- 9.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunların müstəqil şəkildə ömürboyu təhsil almaları üçün ilkin şərtlərdəndir.

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikasının Təhsil
Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini,
Elm, ali və orta ixtisas təhsil şöbəsinin müdiri

 Yaqub Piriye

“ 01 ” 07 2020-ci il

İqtisadiyyat və idarəetmə ixtisasları
qrupu üzrə Dövlət Təhsil Proqramlarını
hazırlayan işçi qrupun sədri

 Ədalət Muradov

“ 30 ” 06 2020-ci il

Təhsil Proqramı və fənlər üzrə təlim nəticələri

Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramı və hər fənn üzrə gözlənilən təlim nəticələrini müəyyən etməlidir. *Aşağıdakı cədvəllərdə ən azı 6 təlim nəticəsi sadalanmalıdır (Təhsil Proqramı və hər fənn üzrə ayrılıqda)*

PTN 1 Gələcəyin (mümkün, ehtimal edilən və arzu olunan) fərqli variantlarını dərk etmək və qiymətləndirmək qabiliyyəti, gələcək haqqında aydın fikir formalaşdırmaq, fəaliyyətin mümkün nəticələrini qiymətləndirmək, riskləri və baş verən dəyişiklikləri nəzərə almaq
PTN 2 Strateji məqsədlərə nail olmaq üçün təhlil etmək bacarığına malik olmalı və effektiv dəyişikliklərin səmərəli idarə edilməsinə və iş prosesinin yaxşılaşdırılmasına aparan yenilikçi dəyəərə malik olmalıdır:
PTN 3 Verilmiş məlumat bazasını analiz edərək yeni çağırışlara cavab vermək üçün sübutlar toplamalı və prosedurları yerinə yetirməklə davamlı inkişafın planlaşdırılması və idarə etməsinin yüksək keyfiyyətini təmin etməlidir.
PTN 4 Qəbul edilmiş norma, yanaşma və fikirləri təhlil etmək, öz baxışlarını və fəaliyyətini tənqidi qiymətləndirmək, davamlı inkişaf məsələləri ilə bağlı diskussiyalarda öz mövqeyini müdafiə etmək;
PTN 5 Fərqli baxış və yanaşmaların dərk edilməsi və kompleks təhlili, geniş inteqrasiya və dünyada artan müxtəlifliyin fərli perspektivlərinin ümumiləşdirilməsi
PTN 6 Layihə və proseslərin idarə edilməsi ilə bağlı yanaşmaların təhlili, prinsiplərin təcrübədə tətbiqi, fəaliyyəti sistemləşdirən müxtəlif IT sistemləri ilə işləmək bacarığı

“Dövlət idarəçiliyi nəzəriyyəsi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Dövlət idarəçiliyi ilə əlaqəli əsas anlayışları, prinsipləri, nəzəriyyələri, modelləri və paradigmaları öyrənir və analiz etmək bacarığı qazanır.
FTN 2 Dövlət idarəçiliyi sahəsində konseptual biliklərə sahib olmaqla bu bilikləri dövlət qurumlarında tətbiq etmək bacarığına yiyələnir.
FTN 3 Dövlət idarəçiliyində qərarların qəbulu / həyata keçirilməsi ilə bağlı bilik və bacarıqlar qazanır.
FTN 4 İdarəetmədə qarşıya çıxacaq problemləri həm fərdi olaraq, həm də komanda olaraq təhlil etmək və həllərini hazırlaya bilmək bacarığı. Dövlət idarəçiliyinin səmərəliliyi göstəricilərini təhlil edə bilmək bacarığı.
FTN 5 Dövlət idarəçiliyində dövlət xidmətlərinin vətəndaşlara effektiv çatdırılması və innovativ həyata keçirilməsi üçün tərəfdaşlığın inkişafı, strateji düşüncənin öncəliyi, məqsədlər ilə resursların əlaqələndirilə bilinməsi bacarığının mənimsənilməsi.
FTN 6 XXI əsrdə idarəetmənin qarşılaşacağı problemləri və qloballaşmanın idarəetməyə təsirlərini proqnozlaşdırma bilmək bacarığı.

“İqtisadiyyatın əsasları” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Sosial iqtisadi inkişafın proqnozlaşdırma, əlverişli iqtisadi mühitin formalaşdırılması yollarını müəyyən etmək.
FTN 2. Aktual problemlərin izahında iqtisadi fəaliyyət və davranışların rolunu qiymətləndirmək. İqtisadi dəyişənlər arasında səbəb və nəticə əlaqələrini qurmaq.
FTN 3. Makroiqtisadi səviyyədə məlumat bazasını analiz etmək bacarığı.
FTN 4. İqtisadi inkişafa nail olmaq üçün optimal qərar qəbul etmə mexanizmasının qurulması yolları, işsizliyin, inflyasiyanın təsirlərini qiymətləndirmək
FTN 5. İqtisadi qərarların qəbulu prinsipləri. Sosial məsuliyyətin bütün iqtisadi subyektlər tərəfindən qavranılması və davamlı inkişafın təmin edilməsi
FTN 6. Qlobal iqtisadi sistemin analizi, dünya təsərrüfatında iqtisadi prosesləri qiymətləndirmək

“İdarəetmədə riyazi üsullar” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Sosial-iqtisadi proseslərin proqnozlaşdırılması (xətti, qeyri-xətti proqramlaşdırmasının əsasları). Xətti cəbrin əsasları . Xətti reqressiya.
FTN 2. Sosial-iqtisadi proseslərin həndəsi üsullarla proqnozlaşdırılması (qrafik, diaqramların qurulması, qrafik təhlil, Sinu əmsalı, Lorens əyrisi, əmək resurslarının qiymətləndirilməsi). İnflyasiya. Filips əyrisi
FTN 3. Sosial-iqtisadi proseslərin ehtimal təhlili. Qiymətli kağızlar və maliyyə təhlili (ümumdaxil məhsulun hesablanması, dövlət maliyyəsinin təhlili, tədiyyə balansı).
FTN 4. Riyazi statistikanın əsasları. Data Mining. Data Base. Verilənlərin intellektual təhlili. Korrelyasiya-dispersiya təhlili. Analitik modelləşdirmə.
FTN 5. Riyazi analiz. Funksional təhlilin əsasları. Kobb-Duqlas funksiyası. Limitlər. İqtisadi və sosial məhdudiyyətlər (asimptotların tətbiqi). İnteqral (Lorens əyrisinin hesablanması).
FTN 6. İT-paketlər. Exceldə riyazi, statistik funksiyalar. On-line rejimində törəmələrin, inteqralların hesablanması. Ekspert üsullar. İdarəetmədə oyunlar nəzəriyyəsi, kütləvi xidmətlər sistemləri, ehtiyatların formalaşması.

“İdarəetmədə informasiya texnologiyaları” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Hər bir idarəçinin səmərəli və keyfiyyətli fəaliyyəti məhz onun informasiya ilə işləmək bacarığından asılıdır. Səmərəli idarəetmə, rəqabət qabiliyyətinin artırılması və avtomatlaşdırılmış informasiya sistemlərinin yaradılması idarəetmədə informasiya texnologiyalarını zəruri etmişdir. İnfomasiyaların işlənməsinin rəqəmsal əsasları;
FTN 2 İdarəetmədə infomasiyaların işlənməsinin texniki vasitələrini və bu məsələlərin kompüter texnologiyalarının tətbiqi ilə həlli alqoritmlər və proqramları;
FTN 3 Yeni informasiya texnoloiyalarından istifadə, veb-texnologiya və obyektlərin yaradılması dillərini və müasir informasiya texnologiyaları mühitində işləməyi;
FTN 4. Xidmətlərin kompüter şəbəkələri mühitində axtarışı, emalı, paylanması üsul və vasitələrini, sosial-iqtisadi obyektlərin və proseslərin data-bazalarının yaradılması (Data Mining) üsul və vasitələrinin öyrənilməsi;

FTN 5. Təhlillərin aparılmasında müasir elektron texnologiyalardan istifadəni bacarmaq;
FTN 6. Obyekt üçün dünyada mövcud olan texniki proqram vasitələrinin optimal təşkili və quruluşunun seçilməsini bacarmaq;

“İnklüziv inkişafın idarəedilməsi ” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. İnklüziv inkişaf müasir dövlət idarəçiliyinin başlıca prioritetlərindəndir. Bu baxımdan, tələbələrin dövlətin hərtərəfli inkişafını, dövlət idarəçiliyində innovativ texnologiyaların tətbiqinin öyrənilməsi ön plana çıxır.
FTN 2. Ölkənin inklüziv inkişafından və mövcud iqtisadi potensialdan səmərəli istifadə və iqtisadi-sosial proseslərinin təhlili.
FTN 3. Tələbələrin dünyagorüşünün artırılması, biliklərin mübadiləsinin və təhlil qabiliyyətinin artırılması
FTN 4. Davamlı inklüziv inkişafın monitorinqi, planlaşdırılması və idarə edilməsi sahəsində bilik, bacarıqların formalaşdırılması və təkmilləşdirilməsi
FTN 5. Dəqiq, humanitar və texniki ixtisaslar üzrə təhsil alan tələbələrin bilik göstəricilərinin yüksəldilməsi
FTN 6. Topladığı biliklərin və bacarıqların hesabına yeni layihələrə və proqramlara qatılması və karyerada yüksəlişi nəzərdə tutulur.

“Statistika” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Statistika elminin predmeti, metodu və vəzifələri. Statistik müşahidə və qruplaşdırma Statistik cədvəllər və qrafiklər;
FTN 2 Statistikada mütləq və nisbi kəmiyyətlər. Statistikada orta kəmiyyətlər. Variasiya göstəriciləri;
FTN 3 Qarşılıqlı əlaqələrin statistik öyrənilməsi. Dinamika sıraları və onların təhlili. İndekslər;
FTN 4. Sosial-iqtisadi statistikanın ümumi məsələləri. Əhali statistikas. Əmək bazarı statistikas. Əhəlinin həyat səviyyəsi statistikas;
FTN 5. Milli sərvət statistikas. Milli Hesablar Statistikas (MHS). Makro iqtisadi göstəricilərin statistikas
FTN 6. Əmtəə və xidmətlər bazarı statistikas. Qiymət, tariflər və inflyasiya statistikas. Maliyyə statistikas. Xarici iqtisadi əlaqələr statistikas

“Menecment” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. “Menecment” idarəetmə münasibətlərini formalaşdırın və tənzimləyən idarəetmə prinsiplərini araşdırır və qarşılıqlı dinamikanı və münasibətləri müəyyənləşdirir. Müasir dövrün qeyri-müəyyənliklərinə, gözlənilməyən dəyişikliklərinə adekvat cavabın verilməsi menecerin təşkilatçılıq və uzaqgörən məharətindən asılı olmaqla onun səriştəli, analitik qabiliyyətli və komunukabelli olmasını tələb edir. Dövlət və bələdiyyə sahəsində idarəetmə münasibətlərini öyrənir.

FTN 2. İdarəetmə münasibətlərini formalaşdıran və tənzimləyən idarəetmə prinsiplərini və dəyərlərini araşdırmağı öyrənir.
FTN 3. Təşkilatın məqsədlərini və ona çatma üsul və vasitələrinin seçilməsi, bu prosesdə yaranan münaqişələrə, stresslərə, dəyişikliklərə müqavimət və onların idarədilməsini öyrənir. Menecment və idarəetmə işgüzar təşkilatın məqsədlərinə çatmaq üçün istifadə olunan metodları və o cümlədən iqtisadi, inzibati və sosial-psixoloji metodları öyrənir.
FTN 4. Müəyyənlik və qeyri-müəyyənlik şəraitində optimal idarəetmə qərarlarını qəbul etməyi öyrənir.
FTN 5. “Menecment” fənni insan resurslarını - qrupları, kollektivləri, kollektivdaxili dinamikanı, qrupun fəaliyyətinə təsir edən amilləri, kollektivdəki sosial-psixoloji mühiti işıqlandırır. Təşkilat rəhbərlərinin (liderlərin) əsas keyfiyyətləri, onların hakimiyyət mexanizmləri və rəhbərlik üslubları öyrənilir.
FTN 6. Menecment qaydaları, normaları, dəyərləri həmçinin bütövlükdə təşkilati mədəniyyət, menecment etikasının tərkibində öyrənilir.

“Mülki Müdafiə” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Sağlamlığın qorunmasında və möhkəmləndirilməsində mənəni və iradi keyfiyyətlərin formalaşmasında mülki müdafiənin mahiyyətini dərk etməlidir.
FTN 2. Sülh və müharibə dövründə yaranan fəvqəladə halların növünü.
FTN 3. Mülki müdafiənin təşkili və onun əsas qüvvələrini, vəzifələrini bilməli;
FTN 4. İnsanların və avadanlıqların radioaktiv və kimyəvi çirklənməsinin zərərsizləşdirməsini bacarmalıdır
FTN 5. Kütləvi qırğın silahlarından fərdi və kollektiv mühafizə tədbirlərini bilməli;
FTN 6. Xilasetmə və digər təxirə salınmaz işlərin görülməsini bilməli;

“Davamlı inkişafın əsasları” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Bəşəriyyətin davamlı inkişafının əsas və prioritet göstəricisi elmi-texniki tərəqqinin son və yeni nailiyyətləri. Tələbələrin davamlı inkişaf haqqında ümumi məlumat və davamlı inkişafın xüsusiyyətlərinin mahiyyətinin öyrənilməsinin əsas aspektləri
FTN 2. Davamlı inkişafın əsas prioritetləri və inkişaf istiqamətlərinin analitik təhlilinin aparılması
FTN 3. Dünyanın inkişaf etmiş ölkələri öz siyasətlərini davamlı inkişafı təmin etmək istiqamətində qurarkən və tətbiq etdikləri iqtisadi inkişaf modellərindən, mövcud resurslardan istifadə edərkən ortaya çıxan fərqli cəhətlərin öyrənilməsi
FTN 4. Davamlı inkişaf konsepsiyasının formalaşdırılmasının əsas tarixi və siyasi mərhələlərinin mənimsənilməsi
FTN 5. Qlobal cəmiyyət, informasiya və davamlı inkişaf arasında qarşılıqlı əlaqəyə dair biliklərin mənimsənilməsi
FTN 6. Davamlı İnkişaf Konsepsiyasına keyfiyyətə yeni yanaşmaların yaranması və yaranmış vəziyyətin mürəkkəbləşməsinin qiymətləndirilməsi

“İnsan inkişafı və ekoloji sivilizasiyanın əsasları” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 İnsan inkişafını səciyyələndirən və bu istiqamətdə baş verən prosesləri təhlil etmək, onların planlaşdırılması və idarə edilməsini qiymətləndirmək, cari fəaliyyətini yüksəltmək üçün xüsusi göstərici-indikatorlardan istifadə
FTN 2 İnsan inkişafının əsas göstəricilərinin ətraflı öyrənilməsi, sosial- iqtisadi artımın meyarların qiymətləndirilməsi
FTN 3 Təhsil amillərinin, müasir inkişafın təhlili və əmək bazarının tələbatı nəticəsində planlaşdırılması və idarə edilməsinin qiymətləndirilməsi
FTN 4 Sağlamlıq insan inkişafının əsas amili kimi, ömür müddətinin və sosial dəstəyin artırılması problemlərinin əhatəli təhlili
FTN 5 İqtisadi göstəricilərin aydınlaşdırılması, gəlir bərabərsizliyinin qiymətləndirilməsi, onun dinamikasının müəyyən edilməsi, digər ölkələrlə müqayisəli təhlilin aparılması və bu əsasda bərabərsizliyin azaldılmasına yönəlməsi
FTN 6 Baş verən prosesləri instrumental aspektdə qiymətləndirmək, onlara retrospektiv təhlil vermək və gələcəyə baxış etməyə cəhd etmək məsələləri

“Davamlı inkişaf məqsədləri və beynəlxalq əməkdaşlıq” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Universal xarakter daşıyan yeni Davamlı İnkişaf Məqsədləri-2030 il hədəflərinin tədqiqi
FTN 2. Yeni DİM-lərin özünəməxsusluğu, onların bütün ölkələri, planetin mühafizəsini təmin etmək şərtilə, tərəqqini təşviq etmək üçün tədbirlər görməyə səsləndirməsi sahəsində əldə olunan nəticələrin öyrənilməsi
FTN 3. İqtisadi islahatların əsasında rifah amilinin, insan kapitalının yüksək inkişaf səviyyəsinə nail olunması məsələlərinin araşdırılması
FTN 4. Beynəlxalq statistikada bu məqsədlər üçün bir neçə göstəricinin xüsusi əhəmiyyətin təhlili
FTN 5. Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) layihələri və proqramların kompleks şəkildə araşdırılması və qiymətləndirilməsi
FTN 6. Davamlı inkişaf sahəsində global miqyasda tədbirlərin həyata keçirilməsi, dövlətlərin öz inkişaf səviyyəsinə və imkanlarına uyğun məqsədlərini müəyyənləşdirməsi

“Dövlət qulluğu” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Dövlət qulluğunun əsas anlayışları, prinsipləri, modelləri, nəzəriyyələri və paradigmaları öyrənir və analiz etmək bacarığı qazanır.
FTN 2 Dövlət qulluğu sahəsində konseptual biliklərə sahib olmaqla bu bilikləri dövlət qurumlarında tətbiq etmək bacarığı.
FTN 3 Dövlət qulluğu üzrə global çağırışlar və trendlərin mənimsənilməsi. Dövlət qulluğu sahəsində milli və beynəlxalq səviyyədə nəzəri və praktik yeniliklərin öyrənilməsi və bu sahədəki məlumatların müqayisəli şəkildə qiymətləndirilməsi və tətbiq etmə bacarığı.
FTN 4 Azərbaycan dövlət qulluğu sistemini, digər ölkələrin təcrübələrini, fərqli idarəetmə sahələrində çalışanların (dövlət, özəl, ictimai, yerli özünüidarəetmə) özünəməxsusluqlarını

öyrənməklə yanaşı dövlət qulluğunun nəzəri biliklərinə sistemli halda yanaşma bacarığının əldə edilməsi.
FTN 5 Dövlət qulluğunun səmərəli idarə edilməsinin dövlət idarəçiliyinin mühüm komponenti olduğunu dərk edilməsi.
FTN 6 Nəzəri və tətbiqi biliklərdən istifadə edərək öz dövlət qulluğu sahəsinə aid hadisələri və faktları elmi metod və üsullarla təhlil edə bilmək

“İnsan resurslarının idarə olunması” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 İnsan resurslarının idarə olunması texnologiyalarının mahiyyəti və məqsədlərini dərk edir.
FTN 2 İnsan resurslarının idarə olunması tarixini, keçdiyi inkişaf yolu, əsas nəzəri və praktiki yanaşmaları bilir.
FTN 3 İnsan resurslarının idarə olunmasında fəaliyyət analizlərinin aparılması sahəsində praktik vərdişlər qazanır.
FTN 4 İnsan resurslarının idarə olunması mütəxəssisinin rolu və səriştələri barədə baza təsəvvürlər yaranır.
FTN 5 Kadrlarla işin qurulmasına dair strateji məsələləri mənimsəyir. İşçi qüvvəsinin planlaşdırılması və proqnozlaşdırılmasında istifadə olunan əsas texnikaları mənimsənir.
FTN 6 İnsan resurslarının idarə edilməsi texnologiyalarının müəssisənin səmərəli idarə edilməsinin mühüm komponenti olduğunu dərk edir.

“Müasir idarəetmə texnologiyaları” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Müasir idarəetmə ilə əlaqəli əsas anlayışları, prinsipləri öyrənir və analiz etmək bacarığı qazanır.
FTN 2 Dövlət proqramlarının və layihələrinin həyata keçirilməsində müasir idarəetmə texnikasını bilir və hansı idarəetmə modelinin uyğun olacağını təhlil etmə bacarığı yiyələnir.
FTN 3 Müasir idarəetmə texnologiyalarını bilir və onları klassik idarəetmədən ayırd edə bilir.
FTN 4 Müasir idarəetmə təcrübələrini və bu kontekstdə yeni idarəetmə konsepsiyaları və metodlarını öyrənilməsi və bu mövzularda təklif verə bilir
FTN 5 Azərbaycanda tətbiq olunan idarəetmə texnologiyalarını fərqləndirməyi bacarırı onların tətbiq sahələrini və istiqamətlərini öyrənir.
FTN 6 Azərbaycan təcrübəsində sınaqdan keçirilən kompensasiya, komplementar və sinergetik texnologiyaların tətbiqi zamanı problemləri müxtəlif cəhətlərdən görmək, həll etmək və qərar layihələrini hazırlamaq bacarığına sahib olur.

“Regional davamlı inkişafın idarəedilməsi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Davamlı və dinamik inkişafı təmin edən ən əsas faktorlardan biri olaraq regionların balanslı və proporsional sosial- iqtisadi inkişafına nail olunması problemlərinin müyyən edilməsi

FTN 2. Beynəlxalq təcrübəyə, əsasən ölkə regionlarının iqtisadi və sosial inkişaf səviyyəsinin potensialından səmərəli istifadənin öyrənilməsi
FTN 3. Dövlətin regional siyasətinin reallaşdırılması mexanizmlərini araşdırmaq, regionların davamlı sosial- iqtisadi inkişafının təmin edilməsinin xarakterik cəhətlərini tədqiq etmək
FTN 4. Regionların iqtisadi və sosial inkişafının təmin edilməsinin dövlət mexanizminin əsas xüsusiyyətlərinin müəyyən olunması və Azərbaycanla analoji inkişaf strukturuna malik olan ölkələrdə regionların iqtisadi inkişaf problemlərinin metodoloji aspektlərinin araşdırılması
FTN 5. Dövlət Proqramlarının icra olunmasının yekunlarını təhlil etmək və əldə edilən nəticələrinin səmərəliliyini qiymətləndirmək
FTN 6. Regionların iqtisadi və sosial inkişafının tənzimlənməsinin əsası kimi dövlət proqramlarının və strateji yol xəritələrinin oynadığı rolunu müəyyən etmək

“Davamlı inkişafda risklərin idarə olunması” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1. Davamlı inkişaf sahəsində risklərin mahiyyəti, növləri, yaranma mənbələri və funksiyaları barədə geniş nəzəri məlumatların mənimsənilməsi
FTN 2. Risklərin təhlili nəzəriyyəsinin əsas müddəalarının qiymətləndirilməsi və ümumi riskin ölçülməsi göstəricilərinin səviyyəsinin qiymətləndirilməsi
FTN 3. İnvestisiya layihələrinin vahid riskinin qiymətləndirilməsi metodlarının təhlili və modelləşdirilməsi
FTN 4. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində idarəetmədə riskə getmədən yüksək nailiyyətlər əldə etməsi fəaliyyətin öyrənilməsi
FTN 5. Müasir qloballaşan dünyada artan risklərin xarakterinin öyrənilməsi və onlara qarşı əks strategiyanın formalaşdırılması
FTN 6. Risklərin münasib səviyyəyə endirilməsi və idarəedilməsi ilə bağlı nəzərdə tutulmuş müxtəlif proqramların həyata keçirilməsinin nəticələri